

ปัญหากฎหมายระหว่างประเทศเกี่ยวกับการระงับข้อพิพาททางทะเล
ตามอนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยกฎหมายทะเล ค.ศ. 1982
INTERNATIONAL LAW PROBLEMS OF THE SEA DISPUTE SETTLEMENT
ON UNITED NATIONS CONVENTION ON THE LAW OF THE SEA 1982

วิศิษฏ์ศักดิ์ เนืองนอง¹ และ ทรงพร ประมาณ²

Visitsak Nuengnong and Songporn Pramarn

Article History

Received: 19-12-2022; Revised: 20-06-2023; Accepted; 20-06-2023

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาถึงวิธีการระงับข้อพิพาททางทะเลตามอนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยกฎหมายทะเล ค.ศ. 1982 ที่มีวัตถุประสงค์เพื่อสร้างกฎเกณฑ์ทางทะเล โดยกำหนดถึงการใช้ทรัพยากรทางทะเลหรือการใช้ประโยชน์ทางทะเลที่รัฐต้องปฏิบัติตามกฎเกณฑ์ซึ่งเป็นพันธกรณีตามอนุสัญญาและเมื่อเกิดข้อพิพาทเกี่ยวกับการใช้ทะเลขึ้น ย่อมสามารถใช้วิธีการระงับข้อพิพาททางทะเลโดยตรงได้

ผลการศึกษาพบว่า

อนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยกฎหมายทะเล ค.ศ. 1982 แม้จะกำหนดวิธีการระงับข้อพิพาททางทะเลไว้แล้วก็ตาม แต่ยังคงมีปัญหาหรือช่องว่างทางกฎหมายอยู่ กล่าวคือ วิธีการระงับข้อพิพาทที่กำหนดไว้ในอนุสัญญานี้ยังคงไม่สามารถบังคับใช้ได้ อย่างมีประสิทธิภาพมากนัก เนื่องจากว่าอนุสัญญาเปิดช่องให้รัฐคู่พิพาทมีโอกาส หรืออิสระในการเลือกวิธีระงับข้อพิพาทแบบสันติมากจนเกินควร ทำให้วิธีการระงับข้อพิพาทโดยทางศาลที่มีผลบังคับไม่เกิดผลและอาจส่งผลให้ข้อพิพาทนั้นไม่ถูกระงับและยังคงค้างเป็นปัญหาต่อไป และกลายเป็นปัญหาที่ไม่ได้รับการแก้ไขได้ ดังนั้น จึงเกิดเป็นข้อเสนอแนะเกี่ยวกับวิธีการระงับข้อพิพาททางทะเลตามอนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยกฎหมายทะเล ค.ศ. 1982 ในเรื่องของการระงับข้อพิพาทโดยสันติวิธี และวิธีการระงับข้อพิพาทที่มีผลวินิจฉัยบังคับ

คำสำคัญ: กฎหมายทะเล; วิธีการระงับข้อพิพาทโดยสันติวิธี; วิธีการระงับข้อพิพาทที่มีผลวินิจฉัยบังคับ

¹⁻² อาจารย์ คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี
Lecturer, Faculty of Law, Rambhai Barni Rajabhat University
Email: Songporn.p@rbru.th *Corresponding Author

ABSTRACT

This journal research aims to study the settlement disputes under the United Nations Convention on the Law of the Sea 1982 (UNCLOS 1982). The UNCLOS 1982 prescribed the states have sovereignty and sovereign rights on the sea, by the marine resource exploitation. The states are obliged to practice the UNCLOS 1982 regulations. When the disputes concerning the sea exploitation arise about the UNCLOS 1982 has specific provisions. In other word that it is the law provided the maritime settle disputes directly.

The research result finds that:

UNCLOS 1982, although it has already established the provision for maritime settlement disputes. But there are still some legal problems, that is, the provision of settlement disputes is inefficient enforcement. Because the UNCLOS 1982 permitted the parties to select the settlement disputes by peaceful means that have an effect on the settlement disputes are inefficient and has a result in the dispute being not settled and remaining a problem. Therefore, it has the recommendation for maritime settlement disputes under the UNCLOS 1982 about the settlement disputes by peaceful means and the settlement disputes by binding decision.

Keywords: Law of the Sea; Settlement disputes by peaceful means; Settlement disputes by binding decision

1. บทนำ

การระงับข้อพิพาทที่กำหนดไว้ในอนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยกฎหมายทะเล ค.ศ. 1982 แบ่งออกเป็น 2 ประเภท ได้แก่ การระงับข้อพิพาทโดยสันติวิธีและการระงับข้อพิพาทที่มีผลวินิจฉัยบังคับ ทั้งนี้ วิธีการระงับข้อพิพาทแต่ละวิธีการนั้นต่างมีทั้งข้อดีและข้อเสียแตกต่างกันออกไป ดังจะกล่าวต่อไปนี้

1.1 วิธีการระงับข้อพิพาทโดยสันติวิธี (Obligation to Settle Disputes by Peaceful Means)

โดยวิธีการนี้อนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยกฎหมายทะเล ค.ศ. 1982 กำหนดไว้ในข้อ 279 (a) และมาตรา 280 ว่าเป็นพันธกรณีของรัฐภาคีที่จะใช้วิธีการระงับข้อพิพาทโดยสันติวิธีในการแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นระหว่างรัฐที่จะตกลงกันในเวลาใด ๆ ก็ได้ ซึ่งเป็นลักษณะของการระงับข้อพิพาทหรือยุติปัญหาที่เกิดขึ้นโดยวิธีใดก็ได้ที่รัฐพิพาทตกลงกัน ซึ่งจะเป็นการพูดคุยปรึกษาหารือเพื่อหาข้อยุติระหว่างกันโดยเป็นลักษณะของการร่วมมือและเป็นความสมัครใจของรัฐพิพาทฝ่ายต่าง ๆ มากกว่าการใช้กฎหมายบังคับหรือกล่าวได้ว่าเป็นลักษณะเด่นของอนุสัญญา อย่างไรก็ตามเกี่ยวกับการเปิดกว้างให้มีการระงับข้อพิพาทโดยไม่จำเป็นต้องใช้วิธีการระงับข้อพิพาทที่กฎหมายกำหนดก็ได้ เนื่องจากอนุสัญญา คำนึงถึงความยินยอมของรัฐในการเข้ามาเป็นภาคีโดยการไม่ใช้กฎหมายบังคับมากจนเกินไปเพราะจะเป็นการจำกัดอำนาจของรัฐและจะส่งผลให้มีรัฐเข้ามาเป็นภาคีในจำนวนที่น้อย เพราะรัฐต่าง ๆ ที่จะเข้ามาเป็นภาคีอนุสัญญา จะต้องยอมรับกฎหมายทั้งฉบับด้วย และการระงับข้อพิพาทระหว่างกันของรัฐจะทำให้ข้อพิพาทนั้นยุติลงด้วยความรวดเร็วและเป็นไปตามความต้องการของรัฐในข้อพิพาท อีกทั้งไม่เกิดความขัดแย้งระหว่างกันในภายหลัง ทำให้สอดคล้องกับเจตนารมณ์ของอนุสัญญา ที่ต้องการให้ข้อพิพาทที่เกิดขึ้นเกี่ยวกับทะเลได้รับการยุติมากที่สุด เพราะการที่รัฐพิพาทใช้วิธีที่ตนพอใจมากกว่าจะให้บังคับ ซึ่งวิธีการระงับข้อพิพาทโดยสันติวิธีนั้น ได้แก่ การเจรจา (Negotiation) การไกล่เกลี่ย (Mediation) การประนีประนอม (Compromise) เป็นต้น (นิสิตดา หงส์ชูเกียรติ 2546) อย่างไรก็ตาม แม้รัฐจะต้องยอมรับการระงับข้อพิพาทที่มีผลวินิจฉัยบังคับเมื่อเข้ามาเป็นภาคี แต่อนุสัญญา ยังมีความยืดหยุ่นในการเปิดโอกาสให้รัฐภาคีสามารถเลือกวิธีการระงับข้อพิพาทโดยสันติวิธีเป็นหลัก

เพราะอนุสัญญาฯ คำนึงถึงอำนาจอธิปไตยและความยินยอมของรัฐ หรือกล่าวได้ว่าข้อพิพาทระหว่างประเทศที่เกิดขึ้นไม่จำเป็นต้องได้รับการระงับโดยวิธีการระงับข้อพิพาทที่มีผลวินิจฉัยบังคับทุกกรณีนั่นเอง

อย่างไรก็ตาม นอกจากข้อดีของการระงับข้อพิพาทโดยสันติวิธีแล้วยังมีข้อเสียที่เกิดขึ้นพร้อม ๆ กัน กล่าวคือ กรณีดังกล่าวจะทำให้เกิดช่องว่างของปัญหาหากรัฐพิพาทตกลงกันว่าแม้ข้อพิพาทที่เกิดขึ้นนั้นไม่สามารถยุติได้โดยการใช้วิธีโดยสันติใด ๆ แล้วก็ตาม ก็จะไม่ใช้วิธีการระงับข้อพิพาทที่มีผลวินิจฉัยบังคับด้วยเช่นกัน ซึ่งความตกลงดังกล่าวนั้นยังเป็นกรณีที่อนุสัญญาฯ กำหนดให้อำนาจไว้ อย่างชัดเจนและถือว่าเป็นช่องว่างของกฎหมายที่จะทำให้เกิดปัญหาในภายหลังได้ เพราะข้อพิพาทที่มีการตกลงกันเช่นว่าอาจเกิดการตั้งค้ำไว้ไม่ได้รับการแก้ไขและยิ่งไปกว่านั้นหากข้อพิพาทดังกล่าวเป็นเรื่องที่ส่งผลกระทบต่อสิทธิการใช้ประโยชน์ทางทะเลของรัฐอื่น ๆ หรือเรียกได้ว่าเป็นข้อพิพาทที่เกี่ยวข้องกับประโยชน์ส่วนรวมแม้จะเป็นข้อพิพาทที่เกิดขึ้นระหว่างรัฐทั้งสองฝ่ายก็ตาม ก็จะทำให้เกิดปัญหาที่ได้รับผลกระทบกันเป็นวงกว้างและจะทำให้ข้อพิพาทดังกล่าวเป็นเรื่องที่ไม่สามารถแก้ไขด้วยกฎหมายอีกต่อไป

1.2 วิธีการระงับข้อพิพาทที่มีผลวินิจฉัยบังคับ (Compulsory Procedures Entailing Binding Decisions)

เป็นลักษณะของการใช้กฎหมายบังคับ และการวินิจฉัยจะมีผลผูกพันรัฐพิพาทที่จะต้องปฏิบัติตามด้วย ซึ่งอนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยกฎหมายทะเล ค.ศ. 1982 กำหนดไว้ว่าหากรัฐพิพาทไม่สามารถที่จะใช้วิธีการระงับข้อพิพาทโดยสันติวิธีในการยุติปัญหาหรือข้อพิพาทที่เกิดขึ้นแล้วก็สามารถใช้วิธีการระงับข้อพิพาทที่มีผลวินิจฉัยบังคับนี้ได้เมื่อมีการร้องขอจากฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งในข้อพิพาทตามมาตรา 286

ทั้งนี้ การจะใช้วิธีการระงับข้อพิพาทที่มีผลวินิจฉัยบังคับนี้อนุสัญญาฯ กำหนดทางเลือกแก่รัฐพิพาทอยู่หลายทางด้วยกัน ตามมาตรา 287 เช่น ศาลกฎหมายทะเลระหว่างประเทศ ศาลยุติธรรมระหว่างประเทศ ศาลอนุญาโตตุลาการ ศาลอนุญาโตตุลาการพิเศษ (จุมพต สายสุนทร 2534) เป็นต้น อย่างไรก็ตาม ปัญหาเกี่ยวกับทางเลือกในการใช้เขตอำนาจของศาลในการระงับข้อพิพาทที่มีผลวินิจฉัยบังคับนั้นยังมีข้อยกเว้นให้เลือก ซึ่งเป็นเรื่องของการจำกัดเขตอำนาจของศาลว่าในเรื่องใดศาลจะมีเขตอำนาจหรือไม่มีเขตอำนาจศาลในข้อพิพาทนั้น เนื่องจากประเภทของข้อพิพาทบางเรื่องที่จะยกเว้นจะเป็นข้อพิพาทที่เกี่ยวข้องกับเขตอำนาจ สิทธิอธิปไตย กิจกรรมภายในของรัฐ ซึ่งอนุสัญญาฯ ไม่อาจก้าวล่วงหรือกระทำการใดให้กระทบกระเทือนได้ เช่น ข้อพิพาทเกี่ยวกับการกำหนดเขตแดนทางทะเล ข้อพิพาทเกี่ยวกับกิจกรรมทางทหารและข้อพิพาทเกี่ยวกับกิจกรรมในการบังคับใช้กฎหมาย ข้อพิพาทเกี่ยวกับเรื่องที่ดินอะนติความมั่นคงแห่งสหประชาชาติกำลังใช้อำนาจหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายโดยกบฏสหประชาชาติ เป็นต้น (สิทธินันต์ สิทธิสุข, 2535 : หน้า 60)

อีกทั้งการที่อนุสัญญาฯ กำหนดทางเลือกในการระงับข้อพิพาทที่มีผลวินิจฉัยบังคับในหลายทาง นับว่าเป็นปัญหาอย่างหนึ่งที่ว่าหากข้อเท็จจริงปรากฏว่ารัฐในข้อพิพาทไม่สามารถตกลงกันได้ว่าจะใช้เขตอำนาจของศาลใดมาระงับข้อพิพาท และอนุสัญญาฯ ไม่ได้กำหนดอย่างชัดเจนว่าข้อพิพาทที่เกิดขึ้นมีประเภทใดบ้างที่จะต้องขึ้นศาลใด รวมถึงสภาพบังคับภายหลังที่ได้ใช้การระงับข้อพิพาทที่มีผลบังคับนั้นมีผลมากน้อยเพียงใด แม้ว่ารัฐพิพาทฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งจะร้องขอต่อศาลที่มีเขตอำนาจเพื่อให้วินิจฉัยที่มีผลบังคับตามทีอนุสัญญาฯ กำหนดก็ตาม แต่หากว่ารัฐพิพาทอีกฝ่ายหนึ่งไม่ได้ให้ความยินยอมต่อการร้องขอดังกล่าวหรือเรียกว่ารัฐนั้นไม่ยอมรับเขตอำนาจศาล อาจจะทำให้ส่งผลต่อสภาพบังคับที่ทำให้อีกฝ่ายไม่มีผลผูกพันต่อการวินิจฉัยที่มีผลบังคับของศาลได้

นอกจากนี้ อนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยกฎหมายทะเล ค.ศ. 1982 ยังกำหนดจำกัด ข้อพิพาทในบางเรื่องที่สามารถดำเนินการจำกัดอำนาจของรัฐพิพาทที่ไม่สามารถใช้วิธีการระงับข้อพิพาทโดยสันติวิธีได้ เช่น ข้อพิพาทเกี่ยวกับเสรีภาพและสิทธิการใช้ทะเล ข้อพิพาทเกี่ยวกับการคุ้มครองและรักษาสิ่งแวดล้อมทางทะเล ข้อพิพาทเกี่ยวกับการวิจัยวิทยาศาสตร์ทางทะเล และข้อพิพาทเกี่ยวกับการประมง เป็นต้น (เกียรติพงษ์ พิมพ์ใจใส 2535) ข้อพิพาทที่กล่าวมานี้อนุสัญญาฯ กำหนดให้ใช้วิธีการระงับข้อพิพาทที่มีผลวินิจฉัยบังคับเท่านั้น เนื่องจากเป็นข้อพิพาทที่เกี่ยวข้องผลประโยชน์ส่วนรวมที่รัฐทั้งหลายมีสิทธิเสรีภาพเท่าเทียมกันในการใช้ประโยชน์ทางทะเล

ด้วยประการนี้ มีความจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องทำการศึกษาวិธีการระงับข้อพิพาทตามอนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยกฎหมายทะเล ค.ศ. 1982 เพื่อให้สามารถเข้าใจกฎหมายที่กำหนดไว้ในปัจจุบันว่ามีประสิทธิภาพในการบังคับใช้ได้มากน้อยเพียงใดและนำมาวิเคราะห์กับคดีพิพาทที่เกิดขึ้น

2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

- 1) เพื่อศึกษาถึงการระงับข้อพิพาทโดยสันติวิธีตามอนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยกฎหมายทะเล ค.ศ. 1982
- 2) เพื่อศึกษาและวิเคราะห์ถึงการระงับข้อพิพาทที่มีผลวินิจฉัยบังคับตามอนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยกฎหมายทะเล ค.ศ. 1982
- 3) เพื่อศึกษาถึงแนวทางวิธีการระงับข้อพิพาททั้งสองรูปแบบตามอนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยกฎหมายทะเล ค.ศ. 1982

3. การทบทวนวรรณกรรม

เกี่ยวกับวิธีการระงับข้อพิพาท จตุรงค์ ธีระวัฒน์ (2563) “เขตอำนาจภาคบังคับของศาลที่ตั้งขึ้นตามภาค 15 แห่งอนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยกฎหมายทะเล ค.ศ. 1982 (UNCLOS) โดยวิเคราะห์จากแนวคำพิพากษาของศาลที่ผ่านมา โดยศาลมีแนวทางในการตีความเขตอำนาจภาคบังคับภายใต้ระบอบการระงับข้อพิพาทตามภาค 15 ตั้งแต่ตอนที่ 1 ถึงตอนที่ 3 แห่ง UNCLOS อย่างไร” ผลการวิจัยพบว่าศาลได้ตีความบทบัญญัติต่าง ๆ ในภาค 15 ไปในแนวทางที่ทำให้ตนมีเขตอำนาจในการพิจารณาได้ง่ายยิ่งขึ้น หรือตีความไปในลักษณะที่ขยายเขตอำนาจของตน เช่น การลดทอนความเข้มข้นของการปรับใช้มาตรา 283 เรื่องการแลกเปลี่ยนทัศนะของรัฐภาคีซึ่งเป็นฝ่ายในข้อพิพาท นอกจากนั้นรูปแบบของความตกลงระหว่างฝ่ายต่าง ๆ ไม่ได้ตัดโอกาสที่จะให้ศาลมีเขตอำนาจภาคบังคับนั้นไม่ถูกบังคับว่าจะต้องเป็นความตกลงที่มีผลผูกพันในทางกฎหมายหรือบัญญัติไว้อย่างชัดเจนถึงเจตนาของคู่กรณี ในตอนที่ 3 เรื่องข้อจำกัดและข้อยกเว้น ศาลได้ตีความข้อยกเว้นและข้อจำกัดอย่างกว้างเช่นกัน หากเป็นกรณีที่ไม่ตกอยู่ภายใต้ข้อ 297 (a) แล้ว คดีต่าง ๆ จะตกอยู่ภายใต้เขตอำนาจภาคบังคับทั้งสิ้นหากเป็นคดีที่เกี่ยวกับการตีความและการใช้ UNCLOS” ดังนั้น จึงสรุปได้ว่าวิธีการระงับข้อพิพาทเริ่มจากการประนีประนอมโดยการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นก่อนที่จะตกลงกันไม่ได้แล้ว จึงใช้วิธีการระงับข้อพิพาทแบบมีผลวินิจฉัยบังคับ

เกี่ยวกับแนววินิจฉัยซึ่งเป็นข้อพิพาทตัวอย่างในการใช้วิธีการระงับข้อพิพาทโดยอนุญาโตตุลาการ กล่าวคือ จันตรี สิ้นศุกฤกษ์ (2562) “การชี้ขาดเกี่ยวกับข้อพิพาทระหว่างฟิลิปปินส์และจีนในกรณีของทะเลจีนใต้ ซึ่งคำชี้ขาดนี้ไม่ใช่คำชี้ขาดเกี่ยวกับอำนาจอธิปไตยเหนือพื้นที่ทับซ้อน แต่เป็นเพียงการตีความการเรียกร้องทางทะเลและสิทธิของจีนและฟิลิปปินส์ภายใต้ UNCLOS นอกเหนือไปจากนี้ ศาลอนุญาโตตุลาการไม่มีความตั้งใจที่จะกำหนดเขตแดนทางทะเลสำหรับทั้งสองประเทศ อย่างไรก็ตามไม่สามารถปฏิเสธได้ว่าคำตัดสินมีผลกระทบต่ออย่างมีนัยสำคัญในแง่ของความสามารถในการใช้ทรัพยากรในพื้นที่ดังกล่าว นอกจากนี้ความน่าเชื่อถือของการเรียกร้องทางประวัติศาสตร์ของจีนอาจกระตุ้นให้ผู้อ้างสิทธิ์รายอื่นเช่นเวียดนามใช้วิธีการเดียวกันเพื่อแก้ไขข้อพิพาท” อนุญาโตตุลาการเป็นเพียงวิธีการระงับข้อพิพาทอย่างหนึ่งที่คู่พิพาทเลือก แต่คำตัดสินของอนุญาโตตุลาการอาจจะไม่ผูกพันคู่พิพาทให้ปฏิบัติตาม ซึ่งอาจมีผลกระทบต่อภายหลังหากว่าข้อพิพาทนั้นเป็นเรื่องเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมทางทะเล

แนววินิจฉัยในการระงับข้อพิพาททางทะเลไทยเมียนมา โดย ยศพนธ์ นิติรุจิโรจน์ (2564) กล่าวว่า “การระงับข้อพิพาทภาคสมัครใจนั้น สามารถบังคับใช้กับกรณีพิพาททางทะเลไทยเมียนมาได้ทุกประเด็นที่พิพาทแม้จะไม่ใช่ข้อพิพาทเกี่ยวกับการตีความและปรับใช้อนุสัญญากฎหมายทะเลก็ตาม แต่ทั้งนี้วิธีดังกล่าวจะถูกนำมาใช้ได้ต่อเมื่อได้รับความยินยอมจากประเทศคู่พิพาทแล้วเท่านั้น ส่วนการนำกระบวนการระงับข้อพิพาทภาคบังคับมาปรับใช้กับปัญหาข้อพิพาททางทะเลไทยเมียนมานั้น ยังไม่มีประโยชน์มากนัก เนื่องจากข้อจำกัดในทางกฎหมายทำให้สามารถระงับข้อพิพาทได้เพียงบางประเด็นเท่านั้น ดังนั้น การใช้กลไกระงับข้อพิพาทภาคบังคับต่อกรณีพิพาททางทะเลไทยเมียนมาจึงถือเป็นการสิ้นเปลืองค่าใช้จ่ายโดยใช่เหตุ” ในกรณี

ข้อพิพาทไทยเมียนมามีผลคล้ายกับข้อพิพาททะเลจีนใต้ เนื่องจากว่ารัฐที่เป็นคู่พิพาทย่อมไม่พร้อมใจที่จะถูกบังคับตามคำวินิจฉัยของศาลที่ถูกบังคับ

4. กรอบแนวคิดการวิจัย

อนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยกฎหมายทะเล ค.ศ. 1982 เปิดโอกาสให้รัฐในข้อพิพาทใช้วิธีการระงับข้อพิพาทโดยสันติวิธีมากขึ้นไป ทำให้เป็นช่องว่างที่ส่งผลกระทบต่อประสิทธิภาพในการระงับข้อพิพาทที่มีผลวินิจฉัยบังคับหรือทำให้ไม่อาจใช้กฎหมายบังคับรัฐได้เท่าที่ควร โดยเฉพาะกับข้อพิพาทที่ส่งผลกระทบต่อประโยชน์ส่วนรวมของรัฐทั้งหลายเกี่ยวกับการใช้สิทธิทางทะเลและสิ่งแวดล้อมทางทะเลที่รัฐทั้งหลายต่างมีสิทธิเท่าเทียมกันในการแสวงประโยชน์ อีกทั้ง การที่อนุสัญญากำหนดทางเลือกของเขตอำนาจศาลหรือองค์การระหว่างประเทศในการใช้วิธีระงับข้อพิพาทที่มีผลวินิจฉัยบังคับหลายทางเลือก ย่อมส่งผลให้เกิดปัญหาในการตกลงกันของรัฐเพราะแต่ละทางเลือกมีลักษณะที่ต่างกันโดยสิ้นเชิง ยิ่งไปกว่านั้น หากว่ามีการร้องขอของรัฐในข้อพิพาทฝ่ายหนึ่งต่อศาลหรือองค์การระหว่างประเทศที่มีอำนาจตามที่อนุสัญญากำหนดไว้จริง แต่รัฐอีกฝ่ายหนึ่งไม่ยินยอมที่จะผูกพันในคำวินิจฉัยของศาลหรือองค์การระหว่างประเทศนั้นแล้ว ย่อมส่งผลให้สภาพบังคับดังกล่าวไม่มีประสิทธิภาพและทำให้ข้อพิพาทนั้นยังคงไม่ได้รับการระงับในที่สุด

5. ระเบียบวิธีวิจัย

การศึกษานี้ได้ศึกษาในรูปแบบของการวิจัยเชิงเอกสาร (Documentary Research) โดยการศึกษาค้นคว้าจากหนังสือ วิทยานิพนธ์ บทความ เอกสารหรือวารสารทางวิชาการ ความคิดเห็นของนักนิติศาสตร์และผู้เชี่ยวชาญเฉพาะด้าน สื่อสิ่งพิมพ์ต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง กับกฎหมายทั้งในและต่างประเทศ ตลอดจนอินเทอร์เน็ต

6. ผลการวิจัย

จากการศึกษา ผู้เขียนจึงแบ่งปัญหากฎหมายเกี่ยวกับวิธีการระงับข้อพิพาทตามอนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยกฎหมายทะเล ค.ศ. 1982 ออกเป็น 2 ประการ ดังนี้

1. วิธีการระงับข้อพิพาทโดยสันติวิธี

อนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยกฎหมายทะเล ค.ศ. 1982 ได้กำหนดวิธีการระงับข้อพิพาทโดยเฉพาะกับกรณีข้อพิพาททางทะเล ซึ่งวิธีการระงับข้อพิพาทโดยสันติวิธีเป็นวิธีการระงับข้อพิพาทที่คู่พิพาทมักเลือกใช้เป็นอันดับแรกตามข้อ 297 (a) ที่อนุสัญญามีเจตนารมณ์ให้ข้อพิพาทที่เกิดขึ้นได้รับการระงับมากที่สุด แต่อย่างไรก็ตามวิธีการระงับข้อพิพาทนี้จะต้องไม่ขัดหรือแย้งกับอนุสัญญานี้ด้วย นอกจากนี้ตามมาตรา 280 ยังเปิดโอกาสให้รัฐในข้อพิพาททั้งสองฝ่ายใช้วิธีการเจรจา ไกล่เกลี่ย ดังนั้น วิธีการระงับข้อพิพาทโดยสันติวิธี จึงเป็นวิธีการระงับข้อพิพาทที่รัฐพิพาทต่างสนใจที่จะเลือกเป็นวิธีการระงับข้อพิพาทของตนมากกว่าการนำข้อพิพาทนั้นขึ้นสู่ศาลยุติธรรม หรือแม้แต่ศาลกฎหมายทะเลระหว่างประเทศก็ตาม เพราะเมื่อใดที่รัฐตัดสินใจนำข้อพิพาทขึ้นสู่ศาลแล้ว เท่ากับว่ารัฐพิพาททั้งสองฝ่ายนั้นจะต้องยอมรับผลการวินิจฉัยที่มีผลบังคับกับตนด้วย และเป็นลักษณะของการจำกัดอำนาจอธิปไตยของรัฐ

อย่างไรก็ตาม ผู้เขียนเห็นว่าการระงับข้อพิพาทโดยสันติวิธีมีทั้งข้อดีและข้อเสีย ข้อดีคือเป็นวิธีการที่รัฐพิพาทมีโอกาสเลือกรูปแบบการระงับข้อพิพาทตามที่ตนสนใจ แต่ข้อเสียคือการที่อนุสัญญาเปิดโอกาสให้รัฐพิพาทเลือกวิธีการระงับโดยสันติวิธีมากขึ้นไป อาจเกิดเป็นช่องว่างที่รัฐพิพาทอาจจะไม่ใช้วิธีระงับทางศาลเลยก็ได้ แม้ว่าท้ายที่สุดข้อพิพาทนั้นจะไม่ถูกระงับโดยวิธีสันติที่ได้เลือกแล้วก็ตาม ทำให้เกิดปัญหาข้อพิพาทนั้นค้างคาไม่ได้รับการระงับจนในที่สุดข้อพิพาทนั้นอาจส่งผลกระทบต่อรัฐอื่นที่ไม่ใช่คู่พิพาท

ได้ โดยเฉพาะในเรื่องประเด็นข้อพิพาทในเรื่องของสิ่งแวดล้อมทางทะเล เนื่องจากว่าประเด็นนี้เป็นพันธกรณีของรัฐที่จะต้องมีหน้าที่คุ้มครองสิ่งแวดล้อมทางทะเลเหล่านี้ไปพร้อม ๆ กับการใช้สิทธิแสวงหาประโยชน์ แต่หากปล่อยให้รัฐคู่พิพาทยอมใช้วิธีสันติให้ระงับ อาจจะไม่ได้รับการแก้ปัญหาที่เหมาะสมมากนัก หรืออาจจะเป็นปัญหาสะสมและรุนแรงยากที่จะได้รับการฟื้นฟูต่อไปได้

2. วิธีการระงับข้อพิพาทที่มีผลวินิจฉัยบังคับ

นอกจากวิธีการระงับข้อพิพาทโดยสันติแล้ว อนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยกฎหมายทะเล ค.ศ. 1982 ยังเห็นถึงความสำคัญในบางกรณีที่ไม่อาจให้รัฐในข้อพิพาทเลือกวิธีการระงับโดยสันติด้วยตนเองได้ ดังนั้น อนุสัญญาจึงกำหนดให้ข้อจำกัดอำนาจรัฐหรือจำกัดให้รัฐต้องยอมรับเขตอำนาจของศาลในบางเรื่อง โดยใช้วิธีการระงับข้อพิพาทที่มีผลบังคับตามข้อ 297 (a) และมาตรา 298 เพราะอนุสัญญาตระหนักถึงปัญหาของการเลือกวิธีระงับข้อพิพาทแบบสันติจากรัฐคู่พิพาทว่า หากเกิดเป็นกรณีที่รัฐคู่พิพาททะเลเลยหรือไม่ใส่ใจที่จะระงับข้อพิพาทนั้นแล้ว ก็จะทำให้เกิดผลกระทบอื่น ๆ ตามมาได้ ซึ่งไม่ใช่เพียงแค่รัฐคู่พิพาทเท่านั้นแต่อาจส่งผลกระทบต่อรัฐอื่น ๆ ที่เป็นภาคีในอนุสัญญาด้วย

ช่องว่างของอนุสัญญาเกี่ยวกับการระงับข้อพิพาทผู้เขียนเห็นว่ามาตรา 282 เป็นเรื่องกำหนดความตกลงของรัฐพิพาทที่อาจทำความตกลงว่าจะไม่นำข้อพิพาทเข้าสู่วิธีดำเนินการวินิจฉัยที่มีผลบังคับแม้ว่าการใช้วิธีการระงับข้อพิพาทโดยสันติวิธีจะไม่เกิดผลบังคับก็ตาม ทำให้เกิดช่องว่างของกฎหมายที่กำหนดไว้แต่ไม่สามารถนำวิธีการวินิจฉัยที่มีผลบังคับมาปรับใช้ได้เลย อันเป็นผลมาจากที่อนุสัญญาให้อำนาจรัฐพิพาทมีอิสระในการตัดสินใจที่จะไม่ให้ข้อพิพาทของตนได้รับการวินิจฉัยที่มีผลบังคับ ทำให้เกิดปัญหาข้อพิพาทค้างคา เนื่องจากการให้อำนาจแก่รัฐพิพาทมากเกินไป เพราะปัญหาบางเรื่องจะต้องได้รับวิธีการดำเนินการที่มีผลบังคับเท่านั้น เช่น ข้อพิพาทเกี่ยวกับการคุ้มครองและรักษาสิ่งแวดล้อมทางทะเลตามข้อ 297 (a) เป็นต้น ดังที่กล่าวมาแล้วข้างต้น

ดังที่ผู้เขียนได้ยกกรณีศึกษาเกี่ยวกับข้อพิพาทหมู่เกาะสเปรตลีย์ ซึ่งผู้เขียนขอยกประเด็นในส่วนของผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมทางทะเล ซึ่งถือว่าเป็นประเด็นสำคัญประเด็นหนึ่งของข้อพิพาทนี้ เริ่มจากการที่ฟิลิปปินส์กล่าวอ้างว่าเงินทำการละเมิดสิทธิทางการประมงและการใช้ทรัพยากรทางทะเลของจีนมีผลกระทบต่อฟิลิปปินส์ (สมชัย ศิริสมบุญเวช 2553) ศาลอนุญาโตตุลาการมีคำชี้ขาดว่าจีนได้กระทำการละเมิดต่ออนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยกฎหมายทะเล ค.ศ. 1982 ข้อ 77 ซึ่งวางหลักไว้ว่า รัฐชายฝั่งใช้สิทธิอธิปไตยเหนือไหล่ทวีปเพื่อความมุ่งประสงค์ในการสำรวจและแสวงหาผลประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติของไหล่ทวีป ทรัพยากรนี้ประกอบไปด้วยแร่และทรัพยากรไม่มีชีวิตอย่างอื่นของพื้นดินท้องทะเลและใต้ผิวดิน รวมไปถึงข้อ 56 ซึ่งวางหลักไว้ว่า ในเขตเศรษฐกิจจำเพาะรัฐชายฝั่งมีสิทธิอธิปไตยเพื่อความมุ่งประสงค์ในการสำรวจและแสวงหาประโยชน์การอนุรักษ์และจัดการทรัพยากรธรรมชาติ ทั้งที่มีชีวิตและไม่มีชีวิตในน้ำเหนือพื้นดินท้องทะเลและในพื้นดินท้องทะเลกับดินใต้ผิวดินของพื้นดินท้องทะเลนั้น รวมไปถึงสิทธิอธิปไตยในกิจกรรมอื่น ๆ เพื่อการแสวงหาประโยชน์และสำรวจทางเศรษฐกิจในเขต โดยการควบคุมดูแลเรือเดินสมุทรซึ่งเกี่ยวข้องกับการสำรวจเจาะหาน้ำมันของฟิลิปปินส์ และการหยุดการทำประมงในเขตเศรษฐกิจจำเพาะของฟิลิปปินส์ นอกจากนี้ศาลยังชี้ว่าจีนได้กระทำการละเมิดข้อ 58(3) แห่งอนุสัญญาซึ่งวางหลักไว้ว่าในการใช้สิทธิและปฏิบัติหน้าที่ของรัฐภายใต้อนุสัญญาในเขตเศรษฐกิจจำเพาะ รัฐอื่น ๆ จะต้องคำนึงตามควรถึงสิทธิและหน้าที่ของรัฐชายฝั่งและจะต้องปฏิบัติตามกฎหมายและข้อบังคับที่ออกโดยรัฐชายฝั่งตามบทบัญญัติของอนุสัญญาและหลักเกณฑ์อื่นของกฎหมายระหว่างประเทศที่ขัดกับอนุสัญญานี้ ทั้งนี้ การกระทำของจีนล้มเหลวในการป้องกันไม่ให้เรือสัญชาติจีนเข้ามาแสวงหาประโยชน์ในทรัพยากรทางทะเลรวมถึงการเคารพในสิทธิอธิปไตยในเขตเศรษฐกิจจำเพาะของฟิลิปปินส์

ศาลอนุญาโตตุลาการจึงมีคำชี้ขาดจากความเห็นของผู้เชี่ยวชาญทางชีววิทยาแนวปะการังรวมถึงภาพถ่ายดาวเทียมว่าเงินกระทำการละเมิดต่ออนุสัญญา ข้อ 192 ซึ่งวางหลักไว้ว่า รัฐมีพันธกรณีที่จะต้องคุ้มครองและรักษาสิ่งแวดล้อมทางทะเล และข้อ 194 ซึ่งวางหลักไว้ว่า ให้รัฐใช้มาตรการทั้งปวงที่สอดคล้องกับอนุสัญญาซึ่งจำเป็นเพื่อป้องกัน ลด และควบคุมภาวะมลพิษของสิ่งแวดล้อมทางทะเล โดยใช้วิธีการปฏิบัติที่ดีที่สุดซึ่งมีอยู่ และมาตรการที่ใช้ให้รวมถึงมาตรการที่จำเป็นเพื่อคุ้มครองและรักษาระบบนิเวศที่

หายากหรือถูกทำลายได้ง่าย รวมถึงที่อยู่อาศัยของชนิดพันธุ์และสิ่งมีชีวิตทางทะเลที่ใกล้จะสูญพันธุ์ถูกคุกคาม หรือที่อยู่ในอันตราย นอกจากนี้ศาลยังกล่าวว่าการที่จีนสร้างสิ่งปลูกสร้างบน Mischief Reef โดยปราศจากการอนุญาตจากฟิลิปปินส์นั้นถือเป็นการละเมิดสิทธิอธิปไตยในเขตเศรษฐกิจจำเพาะและเขตไหล่ทวีปของฟิลิปปินส์รวมไปถึงเป็นการละเมิดต่ออนุสัญญาด้วย (PCA Case N° 2013-19, In the Matter of the South China Sea Arbitration : The Republic of the Philippines v. The People’s Republic of China, 2016: p. 271-272)

ดังนั้น จะเห็นได้ว่าการกระทำของจีนดังกล่าวเป็นการทำลายสิ่งแวดล้อมทางทะเลและเป็นการฝ่าฝืนพันธกรณีที่ดินเป็นภาคีในอนุสัญญานี้ และสิ่งเหล่านี้ทำให้ศาลอนุญาโตตุลาการตระหนักถึงวิธีการระงับข้อพิพาทที่มีผลวินิจฉัยบังคับโดยผ่านคำตัดสินจากศาลนั่นเอง เพราะในทางกลับกันหากเปิดช่องให้คู่พิพาทใช้วิธีการระงับข้อพิพาทโดยสันติและตกลงกันที่จะไม่ใช้วิธีอื่นที่มีผลบังคับแล้ว ย่อมทำให้ปัญหาสิ่งแวดล้อมทางทะเลได้รับผลกระทบอย่างเป็นวงกว้างและขยายความรุนแรงยากที่จะฟื้นฟูให้กลับสู่สภาพเดิม

7. อภิปรายผล

จากการศึกษาผู้เขียนจึงขอสรุปผลจากการศึกษาเกี่ยวกับวิธีการระงับข้อพิพาทของอนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยกฎหมายทะเล ค.ศ. 1982 ดังนี้

1. วิธีการระงับข้อพิพาทโดยสันติวิธี

เนื่องจากวิธีการระงับข้อพิพาทตามอนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยกฎหมายทะเล ค.ศ. 1982 ได้กำหนดวิธีการระงับ ข้อพิพาทในรูปแบบต่าง ๆ ที่เป็นอิสระและเป็นความสมัครใจของรัฐพิพาทเองที่จะเลือกวิธีสันติใด ๆ ก็ได้ที่เห็นว่าเหมาะสมกับ ข้อพิพาทที่เกิดขึ้นตามมาตรา 280 ซึ่งเป็นลักษณะของการใช้วิธีการเจรจา โกล่เกลี่ยมากกว่าเพราะการที่รัฐคู่พิพาทเลือกวิธีใด ก็ตามเพื่อแก้ไขปัญหาดังกล่าวแล้ว อาจทำให้ปัญหาที่เกิดขึ้นได้รับการแก้ไขและยุติโดยเร็วและเป็นทีพอใจของรัฐพิพาท อย่างไรก็ตาม แม้อนุสัญญาจะเปิดโอกาสให้รัฐคู่พิพาทสามารถเลือกวิธีที่ตนเห็นว่าเหมาะสมหรือเป็นวิธีที่สามารถแก้ไขปัญหาดังกล่าวได้อย่างประนีประนอมมากกว่าที่จะให้ศาลมีคำพิพากษาหรือคำสั่งที่มีผลบังคับตามข้อกำหนดของมาตรา 282 นั้นก็ตาม แต่ตรงข้ามวิธีการระงับข้อพิพาทโดยสันติก็มีช่องว่างทางกฎหมายได้ เพราะหากรัฐพิพาทใช้ช่องว่างของกฎหมายดังกล่าวเพื่อที่จะตกลงกันไม่ให้ ข้อพิพาทที่เกิดขึ้นโดยเฉพาะกับข้อพิพาทที่เกิดจากการถมทะเลชายฝั่งให้ได้รับการวินิจฉัยที่มีผลบังคับแล้ว เช่นนี้จะส่งผลให้ ข้อพิพาทที่เกิดขึ้นไม่ได้รับการแก้ไขและเป็นการทิ้งค้างไว้ซึ่งปัญหาดังกล่าว ผู้เขียนจึงเห็นว่า ข้อกำหนดในมาตรา 282 เป็นข้อบกพร่องที่ทำให้วิธีการระงับข้อพิพาทที่มีผลบังคับนั้นไม่มีประสิทธิภาพและไม่สามารถบังคับรัฐคู่พิพาทได้เลย

2. วิธีการระงับข้อพิพาทที่มีผลวินิจฉัยบังคับ

นอกจากวิธีการระงับข้อพิพาทโดยสันติวิธีแล้ว อนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยกฎหมายทะเล ค.ศ. 1982 ได้กำหนดวิธีการระงับ ข้อพิพาทที่มีผลวินิจฉัยบังคับไว้ด้วย แต่กำหนดไว้เฉพาะข้อพิพาทบางเรื่องที่อนุสัญญาไม่อาจปล่อยให้รัฐคู่พิพาทแก้ไขปัญหาระหว่างกันเองได้ โดยเป็นลักษณะของการจำกัดอำนาจรัฐหรือจำกัดให้รัฐต้องยอมรับเขตอำนาจของศาลหากเกิดข้อพิพาทที่กำหนดไว้ โดยวิธีการระงับข้อพิพาทที่มีผลบังคับตามข้อ 297 (a) และมาตรา 298 นั้นเอง เพราะอนุสัญญายังมองเห็นถึงปัญหาของการเลือกวิธีระงับข้อพิพาทแบบสันติจากรัฐพิพาทว่า หากเกิดเป็นกรณีที่รัฐพิพาททะเลเลยหรือไม่ใส่ใจที่จะทำให้อันตรธานถูกระงับและปล่อยให้ปัญหายืดเยื้อออกไป ก็จะทำให้เกิดผลกระทบอื่น ๆ ตามมาได้ ซึ่งไม่ใช่เพียงแค่อันตรธานเท่านั้น โดยเฉพาะข้อพิพาทเกี่ยวกับการคุ้มครองและรักษาสิ่งแวดล้อมทางทะเลที่อนุสัญญาให้ความสำคัญถึงการใช้และรวมถึงการแสวงหาประโยชน์ของทรัพยากรทางทะเลให้เป็นทรัพยากรทางทะเลที่รัฐคู่พิพาทมีสิทธิร่วมกัน

อย่างไรก็ตาม แม้อ้อนุสัญญาจะกำหนดข้อพิพาทบางเรื่องที่จะต้องให้มีการวินิจฉัยที่มีผลบังคับเท่านั้น แต่ในทางปฏิบัติในหลาย ๆ ข้อพิพาทที่เกิดขึ้นมักจะไม่ได้รับการวินิจฉัยที่มีผลบังคับอย่างแท้จริง เช่น ข้อพิพาทหมู่เกาะสแปรตลีย์ เป็นต้น แม้จะเป็น

ข้อพิพาทที่รัฐพิพาทให้ความสำคัญในประเด็นของอำนาจอธิปไตยและสิทธิอธิปไตยที่จะได้ครอบครองหมู่เกาะสแปรตลีย์ก็ตาม แต่จะเห็นได้ว่า กิจกรรมต่าง ๆ ที่จีนได้ทำขึ้นเป็นกิจกรรมของมนุษย์ที่ทำลายสิ่งแวดล้อมทางทะเลอย่างร้ายแรง แม้จะเป็นพื้นที่หนึ่งที่น่าจะส่งผลกระทบต่อเพียงบางรัฐที่ใกล้ชิดก็ตาม แต่เจตนาของอนุสัญญา คือ การใช้สิทธิและหน้าที่ในการคุ้มครองและรักษาสิ่งแวดล้อมทางทะเลร่วมกันของรัฐ และเป็นข้อพิพาทที่อนุสัญญากำหนดไว้อย่างชัดเจนที่จะต้องได้รับการวินิจฉัยที่มีผลบังคับเท่านั้น ดังนั้น หากว่าประเด็นใดประเด็นหนึ่งในข้อพิพาทเกี่ยวข้องกับสิ่งแวดล้อมทางทะเล ศาลมีเขตอำนาจที่จะมีข้อวินิจฉัยที่มีผลบังคับได้โดยพิจารณาแยกกรณีของสิ่งแวดล้อมทางทะเลออกเป็นประเด็นต่างหากได้

8. องค์ความรู้ใหม่จากการวิจัย

ได้องค์ความรู้ในเรื่องวิธีการระงับข้อพิพาททางทะเลตามอนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยกฎหมายทะเล ค.ศ. 1982 ได้ทราบถึงข้อดีและข้อเสียในแต่ละวิธีการระงับข้อพิพาท ไม่ว่าจะเป็นวิธีการระงับข้อพิพาทแบบสันติ หรือแม้แต่วิธีการระงับข้อพิพาทแบบคำวินิจฉัยบังคับก็ตาม ทั้งนี้จากการศึกษาค้นคว้าทำให้สามารถแยกแยะประเภทของคดีที่จะใช้วิธีการระงับข้อพิพาททางทะเลแบบใดจึงจะเหมาะสมและแก้ปัญหาได้ตรงประเด็น

9. ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์

1. ปัญหากฎหมายเกี่ยวกับวิธีการระงับข้อพิพาทโดยสันติวิธีในส่วนของวิธีการระงับข้อพิพาทโดยสันติวิธีนั้น ผู้เขียนเสนอแนะว่าการให้โอกาสกับรัฐในการเลือกรูปแบบของ การระงับข้อพิพาทนั้นเป็นผลดีต่อรัฐพิพาทเอง และเป็นการเคารพถึงอำนาจอธิปไตยของรัฐด้วย แต่ทั้งนี้ การจะเลือกวิธีการระงับข้อพิพาทโดยสันติวิธีไม่ว่าจะเป็นในรูปแบบใดก็ตาม เมื่อผลการระงับข้อพิพาทไม่เกิดผลหรือไม่สามารถระงับได้ตามวิธีที่เลือกแล้ว รัฐพิพาทจะต้องนำข้อพิพาทนั้นขึ้นสู่ศาลเพื่อให้เกิดผลการระงับข้อพิพาทที่มีผลบังคับด้วย มิเช่นนั้นช่องว่างของกฎหมายจะยังคงอยู่ต่อไปและไม่เกิดประสิทธิภาพเท่าที่ควร โดยการแก้ไขเพิ่มเติมไว้ในมาตรา 282 ให้นำรัฐพิพาทที่ใช้วิธีสันติเพื่อระงับข้อพิพาทได้ แต่กำหนดต่อไปว่าหากวิธีสันตินั้นไม่อาจทำให้ข้อพิพาทระงับได้แล้วและเมื่อพิจารณาแล้วเห็นว่าข้อพิพาทนั้นจะส่งผลกระทบต่อรัฐอื่น ๆ ด้วยแล้ว รัฐพิพาทนั้นจะต้องนำข้อพิพาทดังกล่าวเข้าสู่กระบวนการทางศาลเพื่อให้มีการระงับโดยแท้จริงแม้ว่าจะต้องมีผลบังคับก็ตาม

2. ปัญหากฎหมายเกี่ยวกับวิธีการระงับข้อพิพาทที่มีผลบังคับในส่วนของวิธีการระงับข้อพิพาทที่มีผลบังคับนั้น ผู้เขียนเสนอแนะว่าควรพิจารณาและแก้ไขเพิ่มเติมเกี่ยวกับข้อกำหนดของอนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยกฎหมายทะเล ค.ศ. 1982 ในเรื่องของวิธีการระงับข้อพิพาทที่มีการวินิจฉัยเป็นผลบังคับโดยเฉพาะ มาตรา 286 เป็นข้อกำหนดเกี่ยวกับการที่รัฐคู่พิพาทฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งประสงค์ให้ศาลมีเขตอำนาจเหนือข้อพิพาทนั้น โดยที่อีกฝ่ายหนึ่งไม่ได้สมัครใจหรือไม่ได้รับรู้ถึงการนั้นด้วย ในส่วนนี้ผู้เขียนเห็นว่าควรแก้ไขเพิ่มเติมในส่วนของประเด็นข้อพิพาทที่เกิดขึ้นหากว่าปรับเข้ากับมาตรา 297 หรือกล่าวได้ว่าเป็นข้อพิพาทที่ตรงกับข้อจำกัดสิทธิของรัฐตามมาตรา 297 นั่นเอง เมื่อเกิดเป็นข้อพิพาทดังกล่าวแล้ว รัฐคู่พิพาทเพียงฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งมีสิทธิที่จะนำข้อพิพาทนั้นขึ้นสู่ศาลให้มีการวินิจฉัยที่มีผลบังคับเพียงฝ่ายเดียวได้และผลการวินิจฉัยของศาลผูกพันรัฐคู่พิพาทอีกฝ่ายหนึ่ง

อันเนื่องมาจากข้อ 297 (a) เมื่ออนุสัญญากำหนดไว้อย่างชัดเจนว่าข้อพิพาทใดบ้างที่รัฐคู่พิพาทจำกัดสิทธิให้ต้องใช้วิธีการระงับข้อพิพาทที่มีผลบังคับเท่านั้น ผู้เขียนเสนอแนะว่าควรแก้ไขเพิ่มเติมในมาตรา 287 โดยการกำหนดเขตอำนาจศาลไว้อย่างชัดเจนว่าศาลใดมีอำนาจวินิจฉัยข้อพิพาทที่เกิดขึ้นดังกล่าวได้ โดยไม่ควรนำทางเลือกของศาลมากำหนดไว้ เพราะทำให้ทับซ้อนติดขัดกล่าวไม่มีประสิทธิภาพในการบังคับใช้หรือไม่สมกับเจตนาของกฎหมายที่กำหนดไว้ และไม่เกิดประโยชน์ใด ๆ เมื่อข้อพิพาทนั้นสุดท้ายแล้วรัฐคู่พิพาทยังคงเลือกประเภทของศาลที่มีควาวินิจฉัยไม่บังคับคู่พิพาทอยู่ดี ดังเช่นกรณีศาลอนุญาโตตุลาการและศาล

อนุญาโตตุลาการพิเศษ ดังนั้น ผู้เขียนเห็นว่า อนุสัญญาควรแก้ไขเพิ่มเติมโดยการกำหนดให้ศาลกฎหมายทะเลระหว่างประเทศเป็นศาลที่มีเขตอำนาจในการวินิจฉัยข้อพิพาทที่มีการวินิจฉัยที่มีผลบังคับเพียงศาลเดียวเท่านั้น และจะเป็นการสมกับเจตนารมณ์ของอนุสัญญาที่รวบรวมหลักเกณฑ์ต่าง ๆ ขึ้นมาจนเป็นกฎหมายทะเลที่ใช้บังคับจนถึงปัจจุบันและการกำหนดให้มีศาลทะเลระหว่างประเทศเพื่อให้พิจารณาหรือตีความการใช้ทะเลตามหลักเกณฑ์ของอนุสัญญานี้ด้วย

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

ผู้เขียนขอเสนอแนะว่าในการทำวิจัยครั้งต่อไปให้มีการแก้ไขเพิ่มเติมกฎหมายหรือข้อกำหนดดังกล่าวของอนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยกฎหมายทะเล ค.ศ. 1982 โดยการศึกษาดำเนินการในลักษณะการประชุมร่วมกันในระหว่างประเทศของรัฐตามกฎหมายระหว่างประเทศ โดยการเจรจาหรือปรึกษาหารือเพื่อแก้ไขปัญหาดังกล่าว เมื่อได้ผลสรุปจากการประชุมนั้นแล้ว รัฐที่เป็นภาคีสมาชิกของอนุสัญญามีพันธกรณีจะต้องอนุวัติการกฎหมายภายในของตนเพื่อให้สอดคล้องกับกฎหมายระหว่างประเทศ ทั้งนี้ การทำความเข้าใจหรือการทำสนธิสัญญาให้ดำเนินการตามหลักกฎหมายของอนุสัญญากรุงเวียนนาว่าด้วยกฎหมายสนธิสัญญา ค.ศ. 1969 ด้วย เพื่อให้เกิดการแก้ไขหรืออุดช่องว่างของกฎหมายได้อย่างแท้จริง

รายการอ้างอิง

- เกียรติพงษ์ พิมพ์ใจใส. (2535). *นายทหารพระธรรมนูญกับกฎหมายให้อำนาจเจ้าหน้าที่ทหารเรือในการคุ้มครองผลประโยชน์แห่งชาติทางทะเล*. เอกสารประจำภาควิชาลัทธิการทัพเรือ.
- จันทร์ สิ้นสุภฤกษ์. (2562). *กฎหมายระหว่างประเทศ* (พิมพ์ครั้งที่ 2). สำนักพิมพ์นิติธรรม.
- จตุรนต์ ธีระวัฒน์. (2563). *กฎหมายระหว่างประเทศ* (พิมพ์ครั้งที่ 5). โรงพิมพ์เดือนตุลา.
- จุมพต สายสุนทร. (2534). *ย่อหลักกฎหมายระหว่างประเทศว่าด้วยกฎหมายทะเล*. สำนักพิมพ์นิติธรรม.
- นิสิตดา หงส์ชูเกียรติ. (2546). *การระงับข้อพิพาทโดยวิธีการประนอมที่มีลักษณะบังคับตามอนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยกฎหมายทะเล ค.ศ. 1982*. [วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์]. มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- ยศพนธ์ นิตริจิโรจน์. (2564). *การระงับข้อพิพาททางทะเลไทยเมียนมาภายใต้กลไกระงับข้อพิพาทของอนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยกฎหมายทะเล ค.ศ. 1982: บทเรียนจากคดีทะเลจีนใต้*. *วารสารนิติศาสตร์มหาวิทยาลัยนเรศวร*, 4(1), 131-158.
- สมชัย ศิริสมบูรณ์เวช. (2553). *กฎหมายระหว่างประเทศว่าด้วยทะเล* (พิมพ์ครั้งที่ 5). สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- สิทธิานต์ สิทธิสุข. (2535). *ประสิทธิภาพของวิธีการระงับข้อพิพาทที่มีลักษณะบังคับในอนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยกฎหมายทะเล ค.ศ. 1982*. [วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์]. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- PCA Case No 2013-19. (2016). *In the Matter of the South China Sea Arbitration: The Republic of the Philippines v. The People's Republic of China*. Registry: Permanent Court of Arbitration.